

El cinema a sa Pobla:

record de Buster Keaton i els germans Marx (I)

Miquel López Crespi

Quan s'inaugurà el "Cine Montecarlo" de sa Pobla (1957) havien passat vint anys d'ençà l'execució, en el Fortí d'Illetes, del fundador de l'Agrupació Socialista del poble. Parlam de Jaume Serra Cardell, militant obrer que, juntament amb els carrabiners que hi havia al poble i altres civils, provaren de fer front, el juliol de 1936, a la sublevació feixista. Vint anys de victòria total i absoluta de la reacció. Dues dècades de festes per als vencedors, de feina i obligat silenci per al poble. Misses i processons, mes de Maria, rosaris i sermons des de la trona. Cap possibilitat de crítica oberta, d'organització popular. Malediccions per-

manents contra la República i la democràcia. Prohibits els sindicats i partits polítics, és absolut i aclaparador el poder del caciquisme més reaccionari, del clergat més integrista, de la burocràcia feixista. Visites de "personalitats" provincianes del règim. Sopars i dinars a càrrec del pressupost municipal. Viatges a Madrid i Llorda, dels sectors oficials, afins a la dictadura. Reialme de la Guàrdia Civil, dels falangistes i del clergat. La gent surt a la dura feina camperola i torna de nit sabent el que ha passat (la repressió, la bona vida dels endollats, dels vividors del sistema). Ningú no pot dir el que sent. Silenci de tomba. Si de cas divertir-se per Sant Antoni, per les festes de Sant Jaume... I ca-

llar. Sempre callar, anar alerta amb el que surt de la boca. Cada vint de novembre hi ha en un local de sa Pobla la ritual celebració del discurs fundacional de AFalange Española Tradicionalista y de las JONS (l'any 1957 aquesta cerimònia oficial es va fer en el Teatre Principal). La premsa informava així dels fastos oficials del franquisme: *"El día 20 de este mes, XXI aniversario de la muerte de José Antonio, tuvo lugar en el Teatro Principal un acto conmemorativo, al cual asistieron los niños y niñas de nuestros centros docentes. Bajo la Presidencia formada por el Rvdo. don Jaime Vallés, cura ecónomo; don Pedro Ventayol Ques, alcalde; don Antonio Perelló Miquel, juez comarcal; don Bartolome Siquier Serra, jefe local de F.E.T. y de las J.O.N.S.; don Juan Antonio Sallán, comandante del puesto de la Guardia Civil y don Miguel Pomar Capó, delegado sindical local, se inició el acto dándose lectura al Testamento del Fundador. Seguidamente el Sr. Director del Grupo Escolar de niños, don José MO Ferrer Serra, dirigió la palabra a los asistentes, comentando la figura de José Antonio, de cuya vida y actividades sacó provechosas consecuencias. Finalmente se proyectó la película Cónclave secreto, biografía de S.S. Pío X"*.

Aleshores teníem onze anys i estudiàvem primer de batxillerat a l'Institut de sa Pobla (a la plaça del Mercat). En aquell temps n'era director Antoni Serra Caldés. Com podeu suposar els fastos dels franquistes ens deixaven completament indiferents. A les novenes i rosaris ens hi feien anar obligatòriament. Ens hi portaven, com a xotets d'un ramat, els professors. Però nosaltres vivíem unes altres històries, teníem preocupacions ben diferents. Era l'època en què es bastia el "Cinema Montecarlo", un dels llocs "sagrats" de la nostra infància poblera. I tot el que es relacionava amb el cinema sí que ens interessava. I molt! En altres capítols dedicats al meu poble ja he parlat de la importància decisiva que tengué en la meua formació (i crec que en la de tots els poblers i pobleres de la meua

generació) l'existència de cines com el “Teatre Principal” (Can Guixa), el “Coliseum” (Can Pelut), el “Gardenia” en la carretera sa Pobla-Muro (era a la sortida del poble) o el “Salón Montaña”, del carrer de la Muntanya, davant la casa del músic i compositor Gaspar Aguiló, un dels meus mestres, excel·lent compositor, folklorista, director de l'Escola Municipal de Música a mitjans dels anys cinquanta i a qui sempre estaré agraït per tot el que m'ensenyà.

Tots aquests cines quedaven petits davant l'augment demogràfic de la nostra vila. Sovint quan hi havia gran estrènes (*Lo que el viento se llevó*, *El último cuplé* o alguna pel·lícula d'Antonio Molina, Paquita Rico o Marifé de Triana) no donaven abastament a l'hora de vendre entrades. Era impossible atendre tanta demanda! Aleshores sa Pobla ja tenia deu mil habitants i el cine era el principal entreteniment dels caps de setmana. Crec que va ser en constatar aquesta demanda continuada que un empresari pobler, el senyor Antoni Picó Aguiló, decidí portar endavant la tasca de construcció d'uns dels cines més luxosos i importants de Mallorca (i de totes les Illes!) dels anys cinquanta. Parl evidentment del “Cine Montecarlo”, catedral magnífica del setè art, porta oberta per a copsar totes les meravelles del món. El cine! Que no seria per aquells al·lots de fa prop de quaranta anys! Ningú que no hagi viscut la grisor cultural del franquisme, la manca d'imaginació d'aquells buròcrates que comandaven a dit, al servei sempre de la nefasta dictadura del general Franco i la burgesia espanyola, no podria entendre l'aferriat amor al que vàiem en la pantalla, quan s'apagaven els llums i, enretirant-se els cortinatges, apareixien els nostres herois: l'inoblidable Buster Keaton de *El maquinista de la general* (1926); els germans Marx de *Una noche en la ópera...*

Em vénen a la memòria ara mateix els rostres de Clark Gable i Ava Gardner a *Mogambo* (censurada, tallada, irreconeixible pel·lícula de Ford); d'Elizabeth Taylor i James Dean a *Gigante* (1956), i Bogart quan encara no sabíem qui era Bogart. L'oncle José López, que havia estat cap de transmissions amb la 22 Brigada en la batalla de Terol, i que escoltava ràdios estrangeres, parlava (d'amagat) amb el pare tot explicant-li la feina en favor de la República que, en temps de la guerra, havia fet Humphrey Bogart. Els increïbles muntatges de Fred Astaire ens feien copsar l'existència d'un altre món més enllà dels sermons dels sacerdots, dels himnes imperials i feixistes, quan formàvem, drets, gelats de fred a l'hivern, al pati de l'Escola Graduada.

En la retina, quaranta anys després encara hi tenc, ben presents, les escenes de *Cantando bajo la lluvia* (amb Gene Kelly, Debbie Reynolds i Donald O'Connor); la tragèdia de *Duelo al sol* amb Jennifer Jones i Gregory Peck; el Peter Cushing de *Dràcula* (1957) dirigida per Terence Fisher... El llistat d'actors, films, de directors, d'imatges, d'històries que ens colpiren per sempre més podria fer-se infinit... No bastaria un llibre per a fer una petita recordança de tot el que significà anar al cine quan érem molt més joves, en aquella Mallorca de mitjans dels anys cinquanta. ■

